



## **Valikõppeaine „Liikluskasvatus ja ohutus“**

Vastavalt „Liiklusseadusele“ on liikluskasvatuse eesmärk kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on

- 1) ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda ning hoiduvad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;
- 2) teadmised ja oskused, mis toetavad nende enda ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

Kooli rolliks on vastavalt „Liiklusseadusele“ § 4 lg 2 viia läbi laste liikluskasvatust ja valmistada neid ette ohutuks liiklemiseks.

Kooli poolt läbiviidav liikluskasvatus toimub kooskõlas Vabariigi Valitsuse 20.10.2011. a määrusega nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“, milles § 5 lg 3-5 on esitatud liikluskasvatuse sisu kooliastmeti:

- 1) Lasteasutuses ja põhikooli esimeses astmes (1.–3. klass) on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast.
- 2) Põhikooli teises (4.–6. klass) ja kolmandas astmes (7.–9. klass) on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine.

Vabariigi Valitsuse 20.10.2011. a määruse nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 6 tulenevalt on kooli õppekavas määratletud liikluskasvatuse üldised teemad ja nende käsitlemise ulatus. Liikluskasvatuse läbiviimisel arvestatakse lapse iga ja tema rolle liikluses. Liikluskasvatus koolis toimub kooli õppekava ja üldtööplaani alusel. Kooli õppekavas määratakse kooliastmeti ja klassiti kindlaks liikluskasvatuse teemad, mis tulenevad riikliku õppekava läbivast teemast „Tervis ja ohutus“.

Klassi- ja aineõpetajate töökavades määratletakse liikluskasvatuse detailiseeritud teemad, mida käsitletakse integreerituna ainetundides.

Väljaspool õppetundi toimuvad liikluskasvatust toetavad tegevused kavandatakse kooli üldtööplaanis ja nende läbiviimise eest vastutab kooli juhtkond.

### **1.1 Liikluskasvatuse eesmärgid ja pädevused**



## **I kooliaste** Eesmärk:

Ohutuse väärtustamine ning tähelepanu pööramine ohutusele igapäevases õppe- ja kasvatustegevuses. Oskus mõista ja väärtustada iseenda ohutust ning ohutut käitumist; ohuolukordade tekkepõhjuste selgitamine, ohu ennetamine, ohutust tagavate turvavahendite kasutamine, abi kutsumine.

Pädevused:

- väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust,
- teab hädaabi numbrit (112), oskab ohust teatada,
- oskab ohutult evakueeruda koolihoonest,
- teab tuletõrje päästevahendite asukohti koolis,
- teab lõhkekehadega kaasnevaid ohte, oskab lõhkekeha leiu korral kutsuda abi,
- oskab käituda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses,
- oskab kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel,
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed, vajadusel ujumisrõngast, päästevesti,
- oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada,
- oskab valida jalgrattaga, rulaga, rulluiskudega sõitmiseks ohutut kohta,
- oskab ohutult liikuda/liigelda märjal, libedal, lumisel teel,
- oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada,
- oskab määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust,
- oskab eristada valet/ohtlikku liikluskäitumist õigest/ohutust käitumisest.

## **II kooliaste**

Eesmärk:

Õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist; oskus osaleda diskussioonides ohtu ennetavates tegevustes analüüsimisel ja õigete hoiakute kujunemisel. Ohutuslaste teadmiste, oskuste, vilumuste loimimine. (Laste õpetamine reaalses liikluskeskkonnas, praktilised õppused jne) Pädevused:

- väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust;



- oskab ohust kiiresti ja korrektselt teatada;
- oskab ohutult evakueeruda koolist;
- teab tuletõrje päästevahendite asukohti koolis ja oskab neid kasutada;
- oskab (vajadusel) kasutada tulekustutustekki;
- teab lõhkekehadega kaasnevaid ohte, oskab lõhkekeha leiu korral kutsuda abi;
- oskab käituda/tegutseda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi-, mopeedijahi kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
- oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;
- oskab valida tee sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta;
- oskab hinnata sõiduki liikumiskiirust ja määrata vahemaid;
- tunneb/teab/mõistab liicluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile);
- oskab leida informatsiooni ja lisamaterjali ohutuslaste teemakäsitluste kohta;
- oskab kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja kuidas ohtu vältida.



## 1.2 Liiklusõpetus 4. klassis

Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"><li>• Liiklus minevikus ja tänapäeval. Sissejuhatus, materjalide tutvustus</li> <li>• Nõuded jalgrattale ja jalgratturile</li> <li>• Kiiver, minikiivrikatse</li> <li>• Koolitee kaardistamine, ohud liikluses</li>  <li>• Liikusega, taristuga seotud mõisted</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Teab õppetöö korraldust, dokumente, hindamismeetodeid.</li><li>• Teab jalgratta arengut, liikluse põhialuseid, liiklusõnnetuste põhjust, lähtudes statistikast.</li> <li>• Kirjeldab jalgratta ehitust, kontrollimist, hooldust ja kohustuslikku varustust.</li><li>• Valib ohutuks sõiduks sobiva riietuse.</li><li>• Teab nõuetekohase kiivri tunnuseid.</li><li>• Mõistab kiivri kandmise kohustust. <input type="checkbox"/> Oskab hinnata liiklusolukordi: 1) tehes koostööd teiste liiklejatega, 2) järgides reegleid ja juhiseid, 3) aru saades, et ta ise on liikluses algaja.</li><li>• Seletab ja kasutab liiklusolukordade lahendamiseks mõisteid: 1) sõiduk, mootorsõiduk, auto, mootorratas, haagis, autorong, ühissõiduk, jalgratas, pisimopeed, mopeed; 2) liikleja, juht, sõitja, jalakäija; 3) liikluskorraldusvahend; 4) tee, sõidutee, peatee, sõidurada, eraldusriba, kõnnitee, jalgteed, jalgrattateed, jalgratta- ja jalgteed, jalgrattarada, teepeenar, ülekäigurada, ülekäigukoht, õueala; 5) asula; 6) halb ja piiratud nähtavus, pimed aeg</li><li>• Selgitab, kuidas anda hoiatusmärguannet käega enne sõidu alustamist, pööret, ümberreastumist või ettekavatsetud peatumist.</li><li>• Teab, miks hoiatusmärguanne ei anna juhile eesõigust rakendada eesõigus- ja tee andmise reegleid, mis kehtivad reguleeritud või reguleerimata ülekäigurajal, ülekäigukohal, jalgrattateel ja jalgratta- ja jalgteel sõites. <input type="checkbox"/> Teadvustab ohuolukordi.</li></ul>



	<ul style="list-style-type: none"><li>• Oskab põhjendada õuealal kehtivaid juhi ja jalakäija kohustusi.</li></ul>
--	---



<input type="checkbox"/> Käemärguanded. Jalgratturi asukoht teel.	<input type="checkbox"/> Oskab anda käega märku pööramisel või pidurdamisel. Praktiseerib sõitmist sõidukireas ja sõidurajal, arvestades sõidukite laiust ja vajalikku külgvahet sõites jalgrattarajal.
<input type="checkbox"/> Sõidutee ületamine ülekäiguraja või ülekäigukoha kaudu	<input type="checkbox"/> Toob näiteid liiklusohutus- ja keskkonnateguritest, millega jalgrattur peab arvestama möödumisel, möödasõidul ja ohutu sõidukiiruse valikul. <input type="checkbox"/> Selgitab joonistel ja rakendab liiklusolukordades vasak- ja tagasipöörde kasutamist. <input type="checkbox"/> Selgitab joonistel ja rakendab liiklusolukordades parema käe reegli kasutamist.
<input type="checkbox"/> Sõiduasend, asukoht teel, sõidu alustamine, käemärguanded imiteeritud liikluses	<input type="checkbox"/> Teab vahetult sõiduki liikumisega seotud mõistete tähendust: 1) anda teed, ristmik; 2) eesõigus, ringristmik; 3) peatumine ja parkimine; 4) möödasõit ja möödumine; 5) pööre; 6) ümberpöige; 7) liiklusõnnetus
<input type="checkbox"/> Ohtlikud olukorrad, mängud õppeplatsil, helisignaal.	<input type="checkbox"/> Hindab võimaliku ohu laadi ja kirjeldab ohutuid juhtimisvõtteid ohuolukordades, fotode järgi. <input type="checkbox"/> Teab ohtusid ja nõudmisi, mis kaasnevad liiklemisega pimedas.
<input type="checkbox"/> Vasak- ja tagasipööre.	<input type="checkbox"/> Kasutab liiklejana ja liiklusvahendil helkurit. <input type="checkbox"/> Oskab valida õiget kiirust ja sõidujoont arvestades liiklusolusid. <input type="checkbox"/> On riskiteadlik.
<input type="checkbox"/> Reguleerimata ristmik, parema käe reegli rakendamine	<input type="checkbox"/> Selgitab ja kasutab jalgratturile vajalike eesõigusmärkide tähendusi. <input type="checkbox"/> Selgitab ja kasutab jalgratturile vajalike keelumärkide tähendusi.
<input type="checkbox"/> Sõiduki liikumisega seotud mõisted	<input type="checkbox"/> Selgitab ja kasutab jalgratturile vajalike hoiatusmärkide tähendusi <input type="checkbox"/> Selgitab ja kasutab jalgratturile vajalike kohustusmärkide tähendusi.



- |  |   |
|--|---|
|  | <ul style="list-style-type: none"><li>□ Selgitab ja kasutab jalgratturile vajalike osutusmärkide tähendusi.</li></ul> |
|--|---|



<input type="checkbox"/> Sõit pimedal ajal ja halva nähtavuse tingimustes	<ul style="list-style-type: none"><li>• Selgitab ja kasutab jalgratturile vajalike lisateatetahvlite tähendusi</li><li>• Selgitab joonistel jalgratturile vajalike teekattemärgiste ja püstmärgiste tähendusi.</li><li>• Oskab selgitada fooritulede tähendusi ja lubatud liikumissuundi.</li><li>• Oskab selgitada joonisel ja liiklusolukordi lahendades reguleerija märguandeid, nende tähendusi ja lubatud liikumissuundi.</li><li>• Käitub<ol style="list-style-type: none"><li>1) vastutustundlikult;</li><li>2) riske vältivalt;</li><li>3) teisi liiklejaid arvestavalt ja suhtub neisse lugupidavalt.</li></ol></li><li>• Teab seisvate sõidukitega seotud ohte.</li><li>• Mõistab alarmsõidukite märguandeid.</li><li>• On ettenägelik ja jälgib ümbrust nii, et oleks võimalik vältida ohuolukordi.</li><li>• Oskab:<ol style="list-style-type: none"><li>1) kõnnitee või teepeenra puudumisel jätta jalakäijatele liikumiseks piisavalt ruumi sõiduteel,</li><li>2) anda teed vöötrajale astuvale või sõidutee ületamist ootavale jalakäijale, 3) vältida jalakäija pritsimist.</li></ol></li><li>• Teab rööbastega- ja rööbasteta ühissõidukite lähenemise, möödumise ja kasutamise reeglistikku</li></ul>
<input type="checkbox"/> Talvised olud liikluses	
<input type="checkbox"/> Eesõigusmärgid, reguleeritud ristmik	
<input type="checkbox"/> Keelumärgid	
<input type="checkbox"/> Hoiatusmärgid	
<input type="checkbox"/> Kohustused	
<input type="checkbox"/> Osutusmärgid	
<input type="checkbox"/> Lisateatetahvlid	
<input type="checkbox"/> Teekattemärgised, ajutised märgid	
<input type="checkbox"/> Foorid, reguleeritud ristmik	
<input type="checkbox"/> Reguleerija	
<input type="checkbox"/> Liikluspsühholoogia	<ul style="list-style-type: none"><li>• Kasutab õiget pidurdustehnikat.</li><li>• Valib õige keha asendi, kiiruse ja kalde.</li><li>• Sõidab määratletud risküliku piires säilitades tasakaalu jalga maha panemata.</li><li>• Sooritab harjutust kaks korda järjest.</li><li>• Sõidab slaalomit<ol style="list-style-type: none"><li>1) koonuse või piirde vahele jätmata, 2) jalga maha toetamata,</li></ol></li></ul>





	<p>3) raja piiridest välja sõitmata.</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Sooritab koridori harjutuse</li></ul> <p>1) sõitmata külgsuunaliselt välja,</p>
--	--



<input type="checkbox"/> Sõidukitega arvestamine	2) andes enne manöövri algust suunamärguande ja vaadates tagasi, 3) peatudes stoppjoone ees. Jälgib liiklust ja liikluskorraldusvahendeid, õigeaegselt märgates tekkinud või tekkida võivat ohtu sõidu alustamisel, sõidu lõpetamisel, sõitmisel enda ees, kõrval või taga.
<input type="checkbox"/> Jalakäijatega arvestamine	<input type="checkbox"/> Sooritab ohutult manöövreid ning tegutsedes ohu korral õigesti. Suhtleb teiste liiklejatega lubatud ja arusaadaval viisil. Saab aru, kui jalgratta kasutamine on
<input type="checkbox"/> Ühissõidukitega arvestamine	<input type="checkbox"/> liiklusele ohtlik, ja käitub olukorra kohaselt. Teab, millal tuleb anda helisignaali <input type="checkbox"/> Selgitab jooniste ja tööjuhendite abil 30 min jooksul jalgratturi ohutuks liiklemiseks <input type="checkbox"/> vajalikke liiklusreegleid, liikluskorraldusvahendite tähendust, <input type="checkbox"/> reguleerija märguandeid, teeandmise kohustust ja piiranguid. <input type="checkbox"/> Arvestab teistest liiklejatest lähtuvaid riske. Teab käitumisjuhiseid liiklusõnnetuse korral. Kontrollib iseseisvalt jalgratta tehnilist seisukorda, seadistab kiivrit.
<input type="checkbox"/> Sõiduharjutused õppeplatsil: pidurdamine, kaheksa	Läbib sõiduharjutused 10 minuti jooksul <input type="checkbox"/> valitsedes jalgratast ja juhtides seda viisil, <input type="checkbox"/> mis välistab ohtlike olukordade tekkimise. <input type="checkbox"/> Rakendab liiklusreegleid ja arvestab teiste liiklejatega 15- 25 min sõidul.
<input type="checkbox"/> Sõiduharjutused õppeplatsil: slaalom, koridor	<input type="checkbox"/> • Omab taotluse alusel väljastatud juhiluba. • Liikleb kasvule vastava tehnilises korras oleva jalgrattaga. <input type="checkbox"/> Kasutab standardile EVS-EN 1078 vastavat kaitsekiivri ja pimedal ajal standardile EVS-EN 1150 või EVS-EN 471 vastavat sobiva suurusega ohutusvesti.
<input type="checkbox"/> Praktiline sõit asulas Mäetaguse alevik 3t	
<input type="checkbox"/> Teooriaeksam	
<input type="checkbox"/> Sõidueksam õppeplatsil	



<input type="checkbox"/> Sõidueksam väikese liiklusedusega teel Mäetaguse alevikus	
<input type="checkbox"/> Jalgratturi juhilubade väljastamine, eksami tagasisidestamine	

## Hindamine

Liiklusõpetuses hindamise eesmärk on õpilase arengu toetamine õpitulemustes teadmiste ja oskuste saavutamise kaudu.

Hindamise ülesandeks on õpilasel positiivse minapildi ja adekvaatse enesehinnangu kujunemine.

Õppimist toetava hindamise kaudu kasutatakse õpilasel enesehindamist. Hoiakute ja väärtuste osas antakse õpilasele sõnalist tagasisidet. Õpitulemuste numbrilise hindamise vorm sisaldab õppesisu kohaselt nii suulisi, kirjalikke kui ka praktilisi ülesandeid harjutustestide teemadel: liiklusreeglid, parema käe reegel, liiklusmärgid, ristmikud, foorid ja reguleeriija, ohud liikluses.

Lapsevanema või hooldaja taotluse alusel on õpilasel võimalus sooritada eksam vastavalt Jalgratturi ja pisimopeedijuhi eksamineerimise, jalgratta juhtimisõiguse andmise ning juhiloa väljastamise kord, jalgratturi juhiloa vorm ning nõuded jalgratturi kvalifikatsioonile

[RT I, 05.04.2016, 5 - jõust. 01.05.2016] ning saavutades

õpitulemused saada 10- aastaselt jalgratturi juhiloa.

Teooria- või sõidueksami ebaõnnestumise korral samal päeval järelksamit teha ei saa. **III**

## kooliaste

Eesmärk:

õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist; oskus osaleda diskussioonides ohtu ennetavates tegevustes analüüsimisel ja õigete hoiakute kujunemisel. Ohutust tagavatest seadustest tulenevate käitumisharjumuste kujundamine, (teadmiste rakendamine oskuste, vilumusteni) praktilised ohutusalased õppused.

Pädevused:

- väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seaduskuulekas;
- oskab ohust teatada ja hinnata ohuolukorda;
- oskab ohutult evakueeruda koolist ja osutada evakueerumisel abi endast noorematele;



- teab tuletõrje päästevahendite asukohti koolis ja oskab neid kasutada;
- oskab kustutada väikeseid tulekoldeid, (sh lõke, süttinud rasv pannil jne);
- teab lõhkekehadega kaasnevaid ohte, oskab lõhkekeha leiu korral kutsuda abi;
- oskab ohtlike ainetega kokkupuutumisel end kaitsta nende tervist kahjustava toime eest;
- oskab käituda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses;
- oskab vaatluse teel hinnata helkuri peegelduvuse omadusi;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi- ja mootorratturi kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ja mopeedijuhile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;
- oskab kaardil tähistada ohtlikud kohad kooliteel ja valida ohutuma teekonna sihtpunkti jõudmiseks;
- kirjeldab ohutu teekonna valiku põhimõtteid;
- mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile, mopeedijuhile);
- on teadlik ohutusalastest kampaaniatest ning annab hinnangu ajas muutuvate hoiakute kujunemise kohta;
- oskab leida informatsiooni ja võrrelda Eesti (liiklus) olukorda teiste riikidega.

#### Käsitletavat teemasid klassiti:

Klass	Õppetundide arv	Teemad
1.klass	8 tundi	Koolitee, sõidutee ületamine, foorid ja reguleeritud ülekäigurajad, liiklemine pimedal ajal ja helkuri kasutamine, käitumine ühissõidukis ja peatustes, tee ületamine ühissõidukist ja autost väljumisel, turvavarustuse kasutamine autos, ratta- ja rulasõidul, mängukohtade valik.
2.klass	8 tundi	Koolitee, kooli- ja koduümbrus, sõidutee ületamine, liiklusmärkide tähendused, liiklemine pimedal ajal ja helkuri kasutamine, ristmikud, sõidutee ületamine ristmikul, käitumine ühissõidukis ja peatustes, tee ületamine bussist, trammist ja rongist väljumisel, jalakäija liiklemisohud, turvavarustuse kasutamine autos, ratta- ja rulasõidul, mängukohtade valik.
3.klass	8 tundi	Koolitee, selle skeemi koostamine, liiklusmärkide tähendused, liiklemine pimedal ajal ja helkuri kasutamine, ristmikud, sõidukite peatumisteed, jalgratta valik, jalgratturi teoreetiline ettevalmistus, turvavarustuse kasutamine.
4.klass	35 tundi	Jalgratturikoolitus: liikluseeskiri, liiklusmärkide tähendused, ristmikud, liiklusohutus, nõuded jalgrattale, praktiline jalgrattasõit



		õppeplatsil, teooriaksam ja sõidueksam, turvavarustuse kasutamine.
5.klass	8 tundi	Liikluseeskiri, liiklusmärgid, jalgrattasõit, turvavahendite kasutamine, ohud sõiduteel ning sõiduvõtted, praktilised sõiduvõtted, teadmiste ja oskuste kinnistamine praktilises tegevuses, esmaabi.
6.klass	8 tundi	Liikluseeskiri, liiklusohutus, turvavahendite kasutamine, esmaabi, liiklemisolud erinevatel aastaagadel.
7.klass	8 tundi	Liiklemine jalakäija ja juhina (jalgratas), liikluseeskiri, eri liiki ristmike ületamine, liiklusterminid, esmaabi, teadmiste oskuste kinnistamine praktilises tegevuses.
8.klass	8 tundi	Liiklusterminid ja liikluseeskiri, esmaabi ja liiklusturvavahendid.
9.klass	8 tundi	Liiklusohutus, ohutusosalased kampaaniad, liikluseeskirjanõuded jalakäijale ja juhile, esmaabi koolitus, tegutsemine liiklusõnnetuse korral.